

**Nader onderzoek vogels en vleermuizen
OBS De Triangel, Terpstraat 42 te Wieringerwerf**

M. Volkers, 6 februari 2025, Hippolytushoef

Opdrachtgever:

Gemeente Hollands Kroon
Burgemeester Mijnliefstraat 1
1761 BK Anna Paulowna

Postbus 8
1760 AA Anna Paulowna

Tel: 088-3215000

Fax: 088-3215999

www.hollandskroon.nl

Opdrachtnemer:

Bureau Aandacht Natuur
Slingerweg 85
1777AG Hippolytushoef

Mob: 06-24818383

e-mail: info@aandachtnatuur.nl

www.aandachtnatuur.nl

Lid Netwerk Groene Bureaus

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	blz. 2
1.1 Aanleiding en doel.....	blz. 2
1.2 Aanvullingsspoor Natuur Omgevingswet.....	blz. 3
2. Huidige situatie en methode.....	blz. 7
2.1 Gebieds- en planbeschrijving.....	blz. 7
2.2 Methode.....	blz. 8
3. Resultaten.....	blz. 10
3.1 Onderzoek huismus en gierzwaluw.....	blz. 10
3.2 Onderzoek vleermuizen.....	blz. 10
3.3 Overige waarnemingen beschermde soorten.....	blz. 12
4. Conclusies en advies.....	blz. 15
4.1 Onderzoek huismus en gierzwaluw.....	blz. 15
4.2 Onderzoek vleermuizen.....	blz. 16
4.3 Overige beschermde soorten.....	blz. 18
Literatuurlijst.....	blz. 20

Bijlage 1: Natuurbescherming onder de Omgevingswet
Bijlage 2: Vleermuiswaarnemingen per veldronde

1. Inleiding

In opdracht van de gemeente Hollands Kroon heeft een nader onderzoek in het kader van de Omgevingswet plaatsgevonden naar het voorkomen van vleermuizen, vogelsoorten met een jaarrond beschermde rust- en verblijfplaats (huismus en gierzwaluw) en steenmarter in verband met de voorgenomen herinrichting van de (voormalige) openbare basisschool De Triangel aan de Terpstraat 42 te Wieringerwerf. Het veldonderzoek is uitgevoerd in de periode april t/m december 2024. De bevindingen van het uitgevoerde veldonderzoek worden in deze rapportage verder besproken.

Figuur 1. Ligging van het plangebied (rood kader) aan Terpstraat 42 te Wieringerwerf

1.1 Aanleiding en doel

In verband met de voorgenomen herinrichting en bestemmingsplanwijziging van de voormalige openbare Basisschool De Triangel aan de Terpstraat 42 te Wieringerwerf, is door Otte Groenadvies BV een quickscan Flora & Fauna (*P. Otte, 14 maart 2024*) uitgevoerd. Op basis van deze quickscan bleek dat er ten behoeve van de beoogde plannen een vervolgonderzoek noodzakelijk is naar het voorkomen van steenmarter, vleermuizen en de gebouw bewonende vogelsoorten met een jaarrond beschermde rust- en verblijfplaats huismus en gierzwaluw.

Het vervolgonderzoek is uitgevoerd door Merijn Volkers, Teddy Dolstra en Jan Zijp van Bureau Aandacht Natuur en wordt hieronder verder besproken. Doel van het onderzoek is om vast te stellen of de projectlocatie een functie heeft als vaste rust- en verblijfplaats voor de vleermuissoorten gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, meervleermuis en/of laatvlieger.

Ten aanzien van andere soortgroepen of andere aspecten van het natuurspoor in de Omgevingswet, wordt verwezen naar de quickscan Flora & Fauna (*P. Otte, 14 maart 2024*).

1.2 Aanvullingsspoor Natuur Omgevingswet

Per 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden en omvat alle regels met betrekking tot activiteiten in de fysieke leefomgeving. De (voormalige) Wet Natuurbescherming (2017 t/m 2023) is hierbij onderdeel geworden van de Omgevingswet. Het aanvullingsspoor natuur richt zich op de bescherming van planten- en diersoorten, natuurgebieden, natuurverbindingen en houtopstanden.

Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten of gebieden in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk. Centraal hierbij staat de specifieke zorgplicht. Deze specifieke zorgplicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende planten en dieren en hun leefomgeving.

Hieronder volgt een beknopte toelichting van de verschillende onderdelen van de natuurbescherming in de Omgevingswet. Voor een meer uitgebreide toelichting wordt verwezen naar bijlage 1.

Gebiedsbescherming

Met de gebiedsbescherming zijn de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn in de Nederlandse wetgeving geïmplementeerd. De beschermde gebieden uit de onder andere de vogel- en habitatrichtlijnen zijn hiermee opgenomen in de zogeheten Natura 2000-gebieden. Andere te beschermen gebieden zijn aangewezen als Natuurnetwerk Nederland (NNN), natuurverbinding of bijzondere natuurgebieden en/of bijzondere (provinciale) landschappen.

Een project of activiteit die plaatsvindt in een Natura 2000 gebied en geen verband houdt met het beheer van het gebied, betreft een zogeheten Natura 2000-activiteit. Dergelijke plannen dienen dan ook vooraf te worden getoetst aan de hiertoe aangewezen instandhoudingsdoelstellingen van het betreffende Natura 2000 gebied middels een Voortoets, Passende Beoordeling of een ADC-toets. Een onderdeel hiervan is tevens de beoordeling van externe effecten zoals de stikstof-emissie van projecten ten opzichte van eventueel aanwezige stikstofgevoelige habitats (*Programma stikstofreductie en natuurverbetering*). Met betrekking tot de toetsing van Natura 2000-activiteiten in de wet een verplichting opgenomen tot het gebruik van Aeries Calculator (artikel 4.15).

Als nadelige gevolgen niet voorkomen kunnen worden, dan verplicht de specifieke zorgplicht om met betrekking tot deze gevolgen passende preventieve maatregelen te nemen of, als dit niet gaat, om passende herstelmaatregelen te treffen. Daarnaast verplicht de zorgplicht ook dat de activiteiten van deze maatregelen worden gemonitord.

Voor de NNN, natuurverbindingen of andere beschermde gebieden gelden andere toetsingscriteria. Hierbij gaat het om een toetsing van de 'wezenlijke' of 'landschappelijke' kenmerken en waarden van een gebied of natuurverbinding. De regelgeving met betrekking tot deze gebieden is vastgelegd in de Omgevingsverordening van de betreffende provincie.

Soortenbescherming

Een activiteit met mogelijke gevolgen voor van nature in het wild levende dieren en planten, betreft een zogeheten flora en fauna-activiteit, en vallen hiermee onder de soortenbescherming. De soortenbescherming kent drie beschermingsregimes, namelijk voor soorten van de Vogelrichtlijn, de Habitatrichtlijn (inclusief het verdrag van de Bern en Bonn) en een apart beschermingsregime voor 'andere soorten' die vanuit nationaal oogpunt beschermd zijn. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade aan soorten en/of hun (functionele) leefomgeving mag worden toegebracht, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij-principe'). Voor een flora en fauna-activiteit, waarbij bekend is of het vermoeden bestaat dat er beschermde dieren- en plantensoorten voorkomen, staat de "specifieke zorgplicht". Dit houdt in dat iedereen die een flora- en fauna-activiteit uitvoert, nadelige

gevolgen zoveel mogelijk moet voorkomen, beperken of ongedaan maken. Naast de binnen de wet aangewezen beschermde soorten, heeft dit ook betrekking tot de algemeen voorkomende beschermde soorten waar een vrijstelling van de vergunningsplicht voor geldt.

Om de instandhouding van de wettelijk beschermde soorten te waarborgen, moeten negatieve effecten op die instandhouding voorkomen worden. De mate van negatieve effecten is afhankelijk van soort, locatie en aard van de ingreep. Voor de soortbescherming zijn per beschermingsregime dan ook een aantal verbodsbepalingen van kracht.

➤ Vogelrichtlijnsoorten

Op alle in het wild voorkomende vogels is dit beschermingsregime van toepassing. Hiermee zijn schadelijke handelingen aan in het wild levende vogels niet toegestaan en betreffen: het opzettelijk storen, doden of vangen van vogels, het rapen en onder zich hebben van eieren van vogels, het opzettelijk vernielen of beschadigen van nesten, rustplaatsen en eieren van vogels of het opzettelijk wegnemen van nesten.

Vogelsoorten zijn voornamelijk tijdens de broedperiode beschermd. Voor het verstoren van broedende vogels of nesten kan in het belang van een ruimtelijk ingreep of bestendig beheer en onderhoud geen vergunning of vrijstelling worden verkregen. Buiten het broedseizoen mogen de nestplaatsen, zonder vergunning, worden verstoord, mits dit niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende soort.

Daarnaast zijn de voortplantings- en vaste rust- of verblijfplaatsen van een aantal vogelsoorten jaarrond beschermd (mits niet definitief verlaten). Het betreft nesten van boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespendif en zwarte wouw.

Negatieve effecten dienen te worden voorkomen door voorafgaand aan het project mitigerende (verzachtende) maatregelen op te stellen en uit te voeren. Als ondanks het treffen van mitigerende maatregelen niet kan worden voorkomen dat de verbodsbepalingen worden overtreden, is een vergunning noodzakelijk, maar kan alleen op grond van de volgende belangen worden afgegeven:

- in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
- in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
- ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
- ter bescherming van flora of fauna;
- voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt,
- om het vangen, het onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan;

Een vergunning kan mogelijk verleend worden, als door de maatregelen geen verslechtering van de staat van instandhouding van vogelsoort(en) optreedt.

➤ Habitatrichtlijnsoorten

Deze soorten worden beschermd op grond van de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn. Op deze soorten is het beschermingsregime van toepassing. Schadelijke handelingen ten aanzien van habitatrichtlijnsoort betreffen: het in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk doden of vangen van in het wild levende dieren, het beschadigen, vernielen of rapen van vaste voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren en het opzettelijk verontrusten van bedoelde diersoorten.

Met betrekking tot de hierin opgenomen plantensoorten bestaan schadelijk handelingen uit het in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen.

Voor het verstoren van deze soorten kan in het belang van een ruimtelijk ingreep of bestendig beheer en onderhoud geen vergunning of vrijstelling worden verkregen.

Negatieve effecten en daarmee een vergunningsaanvraag dienen te worden voorkomen door voorafgaand aan het project mitigerende (verzachtende) maatregelen op te stellen en uit te voeren. Als ondanks het treffen van mitigerende maatregelen niet kan worden voorkomen dat de verbodsbepalingen worden overtreden is een vergunning noodzakelijk, maar kan alleen op grond van de volgende belangen worden afgegeven:

- in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
- ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
- in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
- voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten, of
- om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben.

Een vergunning kan mogelijk verleend worden, als door de maatregelen geen afbreuk wordt gedaan aan het streven de populaties van Europees beschermde soorten in hun natuurlijk verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

➤ “Andere” nationaal beschermde soorten

Dit betreffen de overige soorten welke bescherming vanuit nationaal oogpunt behoeven. In bijlage IX van artikel 11.54 van het Besluit activiteiten leefomgeving staat een limitatieve lijst van soorten uit de soortgroepen zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten. Schadelijke handelingen t.a.v. deze soorten betreffen: het opzettelijk doden of vangen van dieren, het opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren en het opzettelijk in hun natuurlijke verspreidingsgebied plukken en verzamelen, afsnijden, onwortelen of vernielen van vaatplanten.

Het beschermingsregime voor deze 'nationaal' beschermde soorten is geïnspireerd op de Habitatrichtlijn, maar zijn in sommige opzichten minder streng. Zo zijn de hierboven genoemde verboden niet van toepassing op de bosmuis, huisspitsmuis of veldmuis, voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden. Tevens is het mogelijk om voor deze soorten een vergunning of vrijstelling te verkrijgen in het kader van een ruimtelijke inrichting dan wel bestendig beheer en onderhoud. Ten aanzien van de ruimtelijke ordening en bestendig beheer is per provincie voor een aantal soorten een aparte vrijstellingslijst opgesteld. Het betreft veelal algemeen voorkomende soorten uit het beschermingsregime ‘andere’ beschermde soorten.

Bescherming houtopstanden

Voor het vellen van bomen buiten de bebouwde kom¹ in een houtopstand groter dan 10 are of een bomenrij van meer dan 20 bomen, dient dit vooraf te worden gemeld/aangevraagd. De initiatiefnemer is hierbij verplicht om hetzelfde areaal te herplanten.

¹ De begrenzing van de bebouwde kom zoals vastgesteld door het college als “bebouwingscontour houtkap”.

Vrijstelling en vergunning

Bij werkzaamheden waarbij een schadelijk effect optreedt voor beschermde soorten of gebieden, is een vergunning of vrijstelling nodig. De verantwoording van de Omgevingswet ligt, met uitzondering van projecten van nationaal belang, veelal bij Gedeputeerde Staten. Bij enkel- en meervoudige aanvragen voor een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit (art. 4.6 Omgevingsbesluit) is de provincie het bevoegd gezag.

Bij het indienen van een meervoudige aanvraag voor een omgevingsvergunning voor meerdere activiteiten, waaronder een Natura 2000-activiteit, ligt de bevoegdheidsverdeling anders en is de desbetreffende gemeente het bevoegd gezag. De gemeente is echter verplicht om een verzoek tot advies en instemming te vragen aan Gedeputeerde Staten of het ministerie van Natuur & Stikstof (art. 4.25, resp. art. 4.12 en 4.13 Omgevingsbesluit). GS of het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) wordt dan het adviesorgaan. Deze moet binnen 4 weken besluiten op het verzoek (art. 16.18 Omgevingswet). Het adviesorgaan dat instemming heeft verleend, heeft een mede-handhavingsbevoegdheid voor het deel waar zij mee is ingestemd (art. 13.3 Omgevingsbesluit). Het adviesorgaan dat de instemming heeft verleend, kan daarnaast het bevoegd gezag verplichten de omgevingsvergunning te wijzigen of in te trekken (art. 5.41 Omgevingswet).

Gemeenten zijn als bevoegd gezag omgevingsvergunning er mede verantwoordelijk voor om te beoordelen of een aanvraag omgevingsvergunning compleet is. Het is ook mogelijk om een aparte vergunning of vrijstelling voor een flora en fauna-activiteit en/of Natura 2000-activiteit in het kader van de Omgevingswet aan te vragen bij de desbetreffende provincie (bevoegd gezag). De eindverantwoordelijkheid voor de aan te leveren informatie ligt bij de aanvrager/ initiatiefnemer. Voor het aanvragen van een omgevingsvergunning voor een Natura 2000-activiteit gelden de indieningsvereisten uit artikel 7.197h van de Omgevingsregeling. Hierbij dienen de Voortoets en/of passende beoordeling (eventueel inclusief de ADC-toets) te worden bijgevoegd.

Art. 16.64 van de Omgevingswet bepaald dat de algemene beslistermijn voor een omgevingsvergunningaanvraag 8 weken bedraagt (enkelvoudige aanvraag), of 12 weken (meervoudige aanvraag). De eenmalige verlengingstermijn is (ten hoogste) 6 weken. Echter, met betrekking tot de vergunningsaanvraag voor Natura 2000-activiteiten is de uniforme openbare voorbereidingsprocedure (UOV-procedure) van de Algemene wet bestuursrecht (afdeling 3.4) van toepassing (art. 10.24, lid 1, onder j van het Omgevingsbesluit). Dan geldt een beslistermijn van 26 weken.

2. Huidige situatie en methode

2.1 Gebieds- en planbeschrijving

Het plangebied ligt in Wieringerwerf, in de polder Wieringermeer. Wieringermeer is de eerste Zuiderzeepolder die na het aannemen van de Zuiderzeewet (1918) in 1930 is drooggelegd. Het plangebied ligt in de bebouwde kom van Wieringerwerf, het grootste dorp in de Wieringermeerpolder. Wieringerwerf ligt centraal in het open landbouwgebied en wordt ontsloten via de A7, welke aan de westzijde van Wieringerwerf is gelegen. Rondom Wieringerwerf liggen voornamelijk agrarische percelen met verspreid staande boerderijen.

De projectlocatie bestaat uit de voormalige openbare basisschool De Triangel. Het oorspronkelijk schoolgebouw dateert uit 1952 en is opgebouwd uit gemetselde gevels en een pannendak. Aan de noordzijde van het oorspronkelijke schoolgebouw zijn in recenter datum verschillende gebouwdelen aangebouwd, zoals noodlokalen en een gymlokaal. Het gymlokaal bestaat net als het hoofdgebouw uit opgemetselde gevels en een zadeldak met dakpannen. In tegenstelling tot de nieuwbouw, is de oudbouw niet voorzien van een toegankelijke spouwmuur door middel van open stootvoegen of een gemetselde ventilatieroosters. De entree, het tussenstuk en de noodlokalen hebben een plat dak. Daarnaast staan er enkele bijgebouwen zoals een fietsenhok en een berging. Het aanwezige groen bestaat uit enkele boom op het schoolplein, een haag aan de Terpstraat en een brede groenstrook met een bomenrij en (sier)heesters langs de Kievitstraat. Verdere bestaat het schoolplein uit een tegelverharding en is ten westen van het schoolgebouw een opslagterrein voor o.a. straatstenen aanwezig.

Figuur 2. Huidige situatie van de Openbare Basisschool De Triangel aan de Terpstraat 42 te Wieringerwerf.

De exacte plannen voor het schoolgebouw zijn nog onduidelijk, mogelijk zullen (delen van) de school worden gesloopt en het oorspronkelijke schoolgebouw worden gerenoveerd, verduurzaamd en omgebouwd tot appartementen. De verdere ruimte van de schoollocatie zal eveneens worden ingericht voor nieuwbouw.

2.2 Methode

Aan de hand van het verkennend onderzoek Flora & Fauna (*P. Otte, 14 maart 2024*) is beoordeeld dat het schoolgebouw mogelijkheden biedt als vaste rust- en verblijfplaats voor de gebouw bewonende vogelsoorten huismus en gierzwaluw en de vleermuissoorten gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en meervleermuis.

In verband met het mogelijk voorkomen van de jaarrond beschermde soort huismus en gierzwaluw heeft conform de hiervoor geldende kennisdocument en huismus (*Bij12, versie 2.1, februari 2023*) en gierzwaluw (*Bij12, versie 2.0, juli 2023*) een gericht veldonderzoek plaatsgevonden naar het voorkomen van deze vogelsoorten binnen en rond het projectgebied. Ten behoeve van de inventarisatie van huismus heeft op 22 april en 10 mei 2024 een ochtendronde plaatsgevonden. Hierbij is de projectlocatie en omgeving onderzocht op zingende mannetjes of andere nest-indicerende activiteiten van huismus. Met betrekking tot gierzwaluw is op 3 juni, 24 juni en 4 juli 2024, deels vooraf aan en tijdens de vleermuisonderzoeken, een avondronde uitgevoerd. Hierbij is gelet op in- en aanvliegende dieren in en rond de pannendaken binnen het projectgebied. De veldbezoeken zijn uitgevoerd onder gunstige weersomstandigheden voor het inventariseren van huismussen en gierzwaluwen, zie tabel 1.

Het vleermuisonderzoek is uitgevoerd conform het protocol voor vleermuisinventarisaties (*Vleermuisvakberaad NGB & Zoogdiervereniging, januari 2021*). Het doel van het vleermuisonderzoek is om vast te stellen of de betreffende bebouwing wordt gebruikt als

Tabel 1. Weersomstandigheden en data veldonderzoek vleermuizen.

Datum	Zonsondergang/ zonsopkomst	Start	einde	Temp.	Wind	Overig
22-04-'24	07:12 uur	09:00 uur	10:00 uur	8°C	3bf	licht bewolkt
10-05-'24	05:53 uur	10:00 uur	11:00 uur	15°C	1-2bf	licht bewolkt
03-06-'24	21:53 uur	20:50 uur	00:10 uur	14°C	1bf	licht bewolkt
24-06-'24	22:04 uur	21:00 uur	00:24 uur	18°C	3bf	helder
04-07-'24	22:02 uur	21:00 uur	22:30 uur	14°C	3-4bf	half bewolkt
09-07-'24	05:32 uur	02:30 uur	05:32 uur	17°C	2bf	licht bewolkt
19-08-'24	20:55 uur	20:55 uur	00:00 uur	17°C	2bf	bewolkt en motregen
20-08-'24	20:55 uur	00:00 uur	02:00 uur	15°C	2bf	zwaar bewolkt
05-09-'24	20:17 uur	00:00 uur	02:00 uur	16°C	1bf	licht bewolkt
13-09-'24	19:49 uur	19:49 uur	22:50 uur	11°C	1-2bf	half bewolkt

kraamverblijfplaats, paarverblijfplaats of zomerverblijfplaats van gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en meervleermuis. Daarbij is onderzocht of de bebouwing geschikt is als massawinterverblijfplaats voor gewone dwergvleermuis. Hiertoe zijn drie veldrondes uitgevoerd in de kraamperiode van 2024 (15 mei tot 15 juli) en twee veldrondes in de paarperiode (15 augustus tot 15 september), zie tabel 1. Daarbij zijn in de periode van 1 augustus tot 10 september twee middernachtrondes plaatsgevonden voor het vaststellen van een eventuele massawinterverblijfplaats van gewone dwergvleermuis.

Gezien de omvang van de projectlocatie zijn de veldrondes in de kraamperiode uitgevoerd met 2 personen. Aangezien het gedrag in de paarperiode beter te volgen is, is hierbij volstaan met de inzet van één persoon. De betrokken personen voor het onderzoek betreffen Merijn Volkers, Teddy Dolstra en Jan Zijp, allen ervaren onderzoekers op het gebied van vleermuizen. Voor het vleermuisonderzoek is gebruik gemaakt van een batdetector (Pettersson D240X), eventueel in combinatie met een batlogger (echometer touch 2 Pro) en een warmtebeeldcamera (Pulsar Helion XP35). Met de batdetector kunnen de ultrasone geluiden, die vleermuizen tijdens het vliegen uitzenden, voor het menselijk

gehoor hoorbaar gemaakt worden. Indien noodzakelijk, is gebruik gemaakt van opname-apparatuur. Bij twijfel is het geluid opgenomen en geanalyseerd in het hiervoor speciaal ontworpen computerprogramma Batsound.

Ten aanzien van steenmarter is de bebouwing zowel van binnen (zolderingen) als buiten onderzocht op eventuele sporen of toegangsmogelijkheden van steenmarter. Aangezien de soort (nog) niet bekend is uit Wieringerwerf en ook in de Wieringermeer nog nauwelijks is waargenomen, is deels op basis van het sporenonderzoek bepaald of nader onderzoek met een wildcamera noodzakelijk is. Binnen het gebouw zijn enkele openingen aangetroffen waar steenmarter toegang heeft tot de kruip- en zolderruimtes. Ook de (tijdelijke) bewoner van het gebouw nam geregeld geluiden waar op de zoldering. Op basis hiervan zijn vanaf oktober gedurende 8 weken drie wildcamera's rond de bebouwing geplaatst, zie figuur 3.

Figuur 2. Situering van de cameravallen bij openingen naar zolderingen en kruipruimtes binnen het plangebied.

Uiteraard zijn eventuele andere belangwekkende waarnemingen meegenomen in de rapportage.

3. Resultaten

Met betrekking tot huismus en gierzwaluw, zijn geen broedgevallen aanwezig in betreffende gebouwen. Binnen het plangebied zijn gedurende het nader onderzoek geen verblijfplaatsen vastgesteld. Binnen de projectlocatie zijn voornamelijk passerende dan wel foeragerende gewone dwergvleermuizen en laatvliegers waargenomen. Verder is een enkele maal een passerende of kortstondig foeragerende ruige dwergvleermuis gehoord en éénmaal (vermoedelijk) een passerende grootvleermuis gehoord.

Tevens zijn in en rond de bebouwing geen sporen aangetroffen die wijzen op de eventuele aanwezigheid van steenmarter en ook op de wildcamera's zijn geen waarnemingen van deze soort gedaan. Hieronder worden de bevindingen van het nader onderzoek verder omschreven.

Tabel 1. Aangetroffen beschermde soorten en functie plangebied.

soortgroep	aangetroffen beschermde soorten	functie plangebied
<i>vogels</i>	algemene vogelsoorten	broed- en foerageergebied
	gierzwaluw	geen - passerend
<i>vleermuizen</i>	gewone dwergvleermuis	zomerverblijfplaats
	ruige dwergvleermuis	paarverblijfplaats geen - passerend
<i>overige soorten</i>	-	-

3.1 Onderzoek huismus en gierzwaluw

Tijdens het onderzoek naar huismus en gierzwaluw zijn er op en rond de onderzochte gebouwen voornamelijk algemene vogelsoorten zoals koolmees, zanglijster, merel, roodborst, kauw, Turkse tortel, houtduif en ekster waargenomen. Van invliegende of langsgierende/aanvliegende gierzwaluwen bij de bebouwing op of nabij de projectlocatie was geen sprake.

Tijdens beide veldrondes op 22 april en 10 mei 2024 zijn geen huismussen waargenomen binnen en in de directe omgeving van het plangebied. De dichtstbijzijnde broedlocatie van huismus bevindt zich aan de Meeuwstraat, ten zuidoosten van het plangebied. Ook andere vermoedelijke broedvogels in de bebouwing zoals kauw, spreeuw of pimpelmees, zijn niet waargenomen. De waargenomen vogelsoorten hebben mogelijk een nestlocatie in de bosschagestrook ten zuiden van de projectlocatie.

3.2 Onderzoek vleermuizen

Met het nader onderzoek vleermuizen zijn voornamelijk de soorten gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger aangetroffen nabij de bebouwing in het plangebied. Tijdens de ochtendronde van 9 juli 2024 is vermoedelijk een passerende grootvleermuis bij de bomenrij ten zuiden van het plangebied waargenomen en op 5 september 2024 éénmaal een passerende rosse vleermuis. Verblijfplaatsen van vleermuizen in de bebouwing binnen het plangebied zijn niet vastgesteld. Wel zijn verfroepende gewone dwergvleermuizen geconstateerd ten noorden en zuiden van het projectgebied, wat mogelijk wijst op een paarverblijfplaats in de omgeving. Hieronder

worden per periode de bevindingen van het vleermuisonderzoek beschreven. Voor een weergave van de vleermuisactiviteit per veldronde, wordt verwezen naar bijlage 2.

Kraamperiode (15 mei – 16 juli) 2024

In de kraamperiode van 2024 zijn er met uitzondering van een kortstondig foeragerende ruige dwergvleermuis en een vermoedelijk passerende grootoorvleermuis, voornamelijke foeragerende en passerende gewone dwergvleermuizen en laatvliegers waargenomen op en rond de projectlocatie.

Gedurende de avondrondes van 3 en 24 juni 2024 zijn geen uitvliegende vleermuizen aangetroffen. Op de avond van 3 juni 2024 wordt de eerste passerende gewone dwergvleermuis ruim een half uur na zonsondergang waargenomen langs de Kievitstraat en kort daarna tevens twee over het schoolplein en vlogen richting het westen. Gedurende de avond worden verspreid rond het plangebied enkele foeragerende vleermuizen waargenomen. Op de tweede avondronde is het lang tijd stil en wordt de eerste gewone dwergvleermuis circa driekwartier na zonsondergang waargenomen en betreffen twee vanuit het westen passerende gewone dwergvleermuizen. De volgende gewone dwergvleermuis passeert een half uur later, vanuit het noorden, het plangebied. Tussen 23:00 uur en 23:30 zijn ten westen van het plangebied, aan de Helfrichlaan, circa vier laatvliegers foeragerend aanwezig.

Tijdens de ochtendronde van 9 juli 2024 zijn er circa 2 gewone dwergvleermuizen aan het foerageren aan de Helfrichlaan ten westen van het plangebied. Later in de ochtend worden nog enkele foeragerende gewone dwergvleermuizen langs de Kievitstraat waargenomen en verplaatsen zich deels naar het oosten. Tevens wordt hier vermoedelijk een grootoorvleermuis waargenomen. Het betreft echter een kortstondige waarneming en kon niet met een opname worden bevestigd of het daadwerkelijk een grootoorvleermuis betrof. Rond 4:40 uur worden aan de Helfrichlaan een naar het zuiden passerende laatvlieger waargenomen en kortstondig een foeragerende ruige dwergvleermuis. Vanaf 4:328 uur is er enige tijd een foeragerende gewone dwergvleermuis op het schoolplein aanwezig, maar wordt na 4:48 niet meer waargenomen.

Van invliegende of aantikkende vleermuizen aan de gevels binnen het projectgebied was geen sprake. De waargenomen vleermuizen in de kraamperiode van 2024 hadden geen binding met het voormalige schoolgebouw aan de Terpstraat 42.

Paarperiode en middernachtzwermen (1 augustus - 15 september) 2024

Voor het vaststellen van massawinterverblijfplaatsen heeft op 20 augustus en 5 september 2024 een middernachtrond plaatsgevonden, hierbij is tussen 0:00 uur 02:00 uur gezocht naar zwerm-activiteit van groepen van gewone dwergvleermuis die hun winterverblijf laten zien aan jongere vleermuizen. Dit gedrag is niet waargenomen binnen of in de omgeving van de projectlocatie. Rond de projectlocatie zijn op 20 augustus enkele foeragerende en passerende gewone dwergvleermuizen waargenomen en een foeragerende ruige dwergvleermuis en tweemaal een laatvlieger. Verblijfplaatsen zijn tijdens de vleermuisronde niet vastgesteld. Tijdens de middernachtronde van 5 september zijn met uitzondering van een passerende rosse vleermuis uitsluitende foeragerende gewone dwergvleermuizen rond het plangebied waargenomen. Zo nu en dan wordt een werfroep van gewone dwergvleermuis gehoord bij het plangebied, maar concentreert zich verder naar het noorden en ten zuiden van het plangebied. Met de warmtebeeldcamera (Helion Pulsar XP35) kon geen binding met het plangebied worden vastgesteld en betreft vermoedelijk een paarverblijfplaats bij de kerk ten zuiden van het plangebied en één in een woning ruim ten noorden van het plangebied.

Op 19 augustus en 13 september 2024 hebben vanaf zonsondergang twee veldrondes naar de aanwezigheid van paarverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en eventueel laatvlieger en meervleermuis plaatsgevonden. Met uitzondering van enkele waarnemingen van ruige dwergvleermuis, zijn er binnen de

projectlocatie voornamelijk laatvlieger en gewone dwergvleermuis waargenomen. Op 19 augustus 2024 worden er vanuit het oosten enkele passerende laatvliegers waargenomen, waarbij een enkele kortstondig blijft foerageren ten westen van het plangebied. Rond de kerk, ten zuiden van het plangebied, wordt met enige regelmatig een foeragerende ruige dwergvleermuis waargenomen. Vanuit het noorden komt zo nu en dan een gewone dwergvleermuis foerageren en laat zo nu en dan een werfroep horen. Op 13 september worden geen laatvliegers meer waargenomen en zijn er rond het projectgebied uitsluitend enkele foeragerende gewone dwergvleermuizen aanwezig. Hierbij wordt zo nu en dan een werfroep gehoord, zowel ten zuiden als noorden van het plangebied. De werfroep ten zuiden van het plangebied concentreert zich rond de Protestante kerk en de werfroep van gewone dwergvleermuis ten noorden van het plangebied concentreert zich bij de woningen aan de Terpstraat 46-48. Vermoedelijk is zowel bij de kerk als in één van de woningen een paarverblijf van gewone dwergvleermuis aanwezig. Met de warmtebeeldcamera (Helion Pulsar XP35) kon geen binding met het plangebied worden vastgesteld en kan een paarverblijf binnen de planlocatie worden uitgesloten. Als laatste wordt nog een kortstondige waarneming van ruige dwergvleermuis gedaan. Hiervan zijn geen aanwijzingen of een werfroep waargenomen, welke wijst op een (paar)verblijfplaats van de soort binnen of in de directe omgeving van het plangebied.

Op basis van het uitgevoerde onderzoek in de periode van 1 augustus tot 15 september 2024 zijn er geen paar- en massawinterverblijfplaatsen vastgesteld binnen het plangebied. Echter zijn in de ruimere omgeving twee paarverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis aanwezig, één in de Protestante kerk ten zuiden van het plangebied en één in een woning aan de Terpstraat 46 of 48. De exacte verblijfplaats is tijdens het onderzoek echter niet vastgesteld. De dieren bleven roepend rondvliegen zonder duidelijk de paarverblijfplaats aan te doen.

3.3 Overige waarnemingen beschermde soorten

Met uitzondering van enkele algemene vogelsoorten koolmees, zanglijster, merel, roodborst, kauw, Turkse tortel, houtduif en ekster in de omgeving van het plangebied, zijn tijdens het nader onderzoek vleermuizen de algemene soorten egel en bosmuis waargenomen.

Verder is aangegeven in de quickscan Flora & Fauna (*P. Otte, 14 maart 2024*) dat er nader onderzoek dient plaats te vinden naar de aanwezigheid van steenmarter in de bebouwing. Het voorkomen van steenmarter is echter niet bekend uit Wieringerwerf en omgeving (*NDFF, 2024*). Uit de Wieringermeer is slechts één waarneming bekend en betreft een verkeersslachtoffer ten oosten van Sloodorp. De steenmarter is zich in Noord-Holland Noord langzaam aan het vestigen. In dit kader is de bebouwing nader onderzocht op mogelijkheden waar betreffende soort binnen kan komen en ook zolderingen zijn onderzocht op mogelijke sporen die wijzen op de aanwezigheid van steenmarter. De zolders van het gebouw bestaan uit grote, open ruimtes, waarvan slechts een klein deel voor opslag van (school)materiaal is gebruikt. Op de zolderingen van de school zijn met uitzondering van sporen van muizen (figuur 4) en een exemplaar van bosmuis geen aanwijzingen gevonden waaruit blijkt dat steenmarter aanwezig is. Op de zolder van het hoofdgebouw is echter wel een opening waargenomen waar dieren zoals steenmarter naar binnen kunnen, zie figuur 5. Ook buitenom is er langs de gevel aan de noordzijde een openingen geconstateerd waar steenmarter in de kruipruimte kan komen. Aan de hand van het sporenonderzoek en de melding van een (tijdelijke) bewoner van geluiden op de zoldering, zijn in oktober 2024 gedurende 8 weken 3 cameravallen geplaatst langs en aan het schoolgebouw.

Figuur 4. Sporen van huismuis en/of bosmuis op de zolderingen van het schoolgebouw.

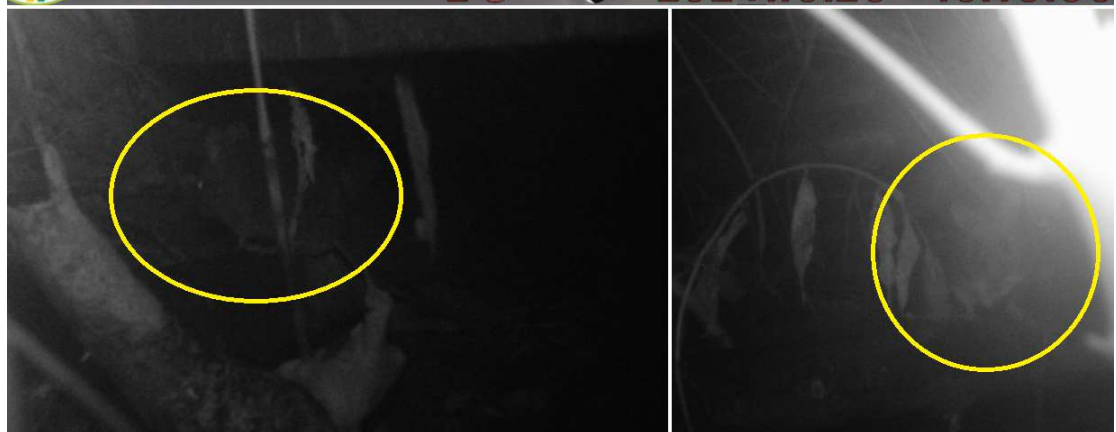
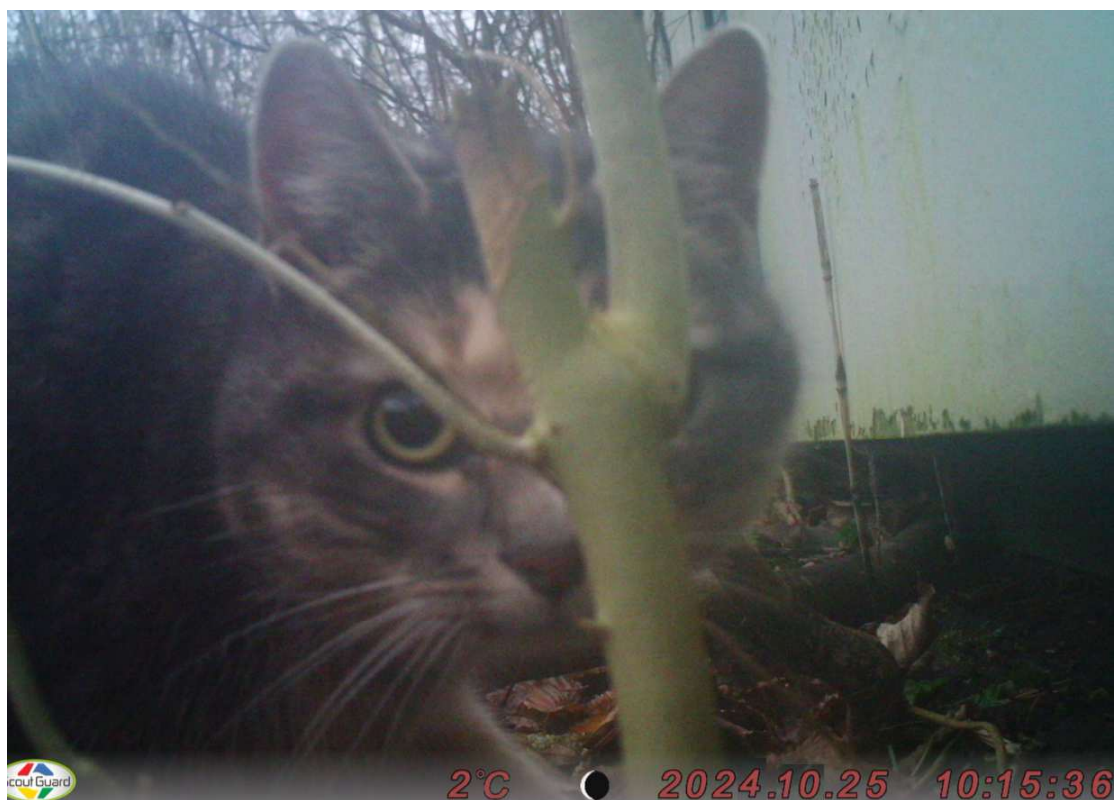
Figuur 5. Opening aan dakrand (gele cirkel links) en naar de kruipruimte in de gevel van de voormalige gymzaal.

Op basis van de camerabeelden kon worden vastgesteld dat de opening naar de kruipruimte wordt gebruikt door bruine rat, zie figuur 6. Met de camera op het platte dak tussen de twee met pannen gedekte daken van de (voormalige) school, zijn geen waarnemingen gedaan van zoogdieren. De laatste camera is geplaatst langs een wissel (spoor) bij de noodgebouwen ten westen van het plangebied. Hierop zijn huiskat en bosmuis waargenomen, zie figuur 7. Van steenmarter zijn geen waarnemingen gedaan en kunnen aan de hand van de huidige verspreidingsgegevens en het verrichtte sporen- en camera-onderzoek worden uitgesloten van de projectlocatie.

Met uitzondering van egel, bosmuis en bruine rat (figuur 4) zijn er geen andere (beschermde) soorten of sporen aangetroffen die wijzen op de aanwezigheid van een soort als steenmarter. Gezien de aanwezige terreintypen en op basis van de huidige verspreidingsgegevens worden overige zwaar beschermde soorten of soortgroepen zoals amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en andere ongewervelde niet verwacht binnen of in de directe omgeving van de projectlocatie.

Figuur 6. Bruine rat die zich in en uit de opening naar de kruipruimte beweegt.

Figuur 7. Huiskat en bosmuis (in gele cirkel) op wildcamera langs de noodlokalen ten westen van het plangebied.

4. Conclusies en advies

Hieronder worden de conclusies ten aanzien van het nader onderzoek, uitgevoerd in het kader van de Omgevingswet, beschreven en aangegeven of en welke vervolgstappen noodzakelijk zijn.

4.1 Onderzoek huismus en gierzwaluw

Op basis van het uitgevoerde onderzoek kan worden geconcludeerd dat de planlocatie niet van belang is als nestlocatie voor huismus en gierzwaluw. Op de projectlocatie zijn uitsluitend enkele algemeen voorkomende broedvogels aangetroffen. Voor alle beschermde inheemse (ook de algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt vanuit de “specifieke zorgplicht” zoals beschreven in de Omgevingswet, een verbod op handelingen die nesten of eieren beschadigen of verstoren. In de praktijk betekent dit dat storende werkzaamheden alleen buiten het broedseizoen² uitgevoerd mogen worden.

Handelingen die een vaste rust- of verblijfplaats van beschermde vogels (categorie 1 t/m 4) verstoren zijn eveneens niet toegestaan. Nestlocaties van boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespandief en zwarte wouw worden gezien als een jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaats. Voor de verstoring van deze verblijfplaatsen en belangrijk leef- of foerageergebied is ook buiten het broedseizoen een vergunning noodzakelijk. Tijdens de inventarisatie-momenten is geen nest-indicerend gedrag van huismus of gierzwaluw waargenomen binnen het plangebied. Ook met betrekking tot andere genoemde jaarrond beschermde vogelsoorten zijn geen mogelijke of potentiële nestlocaties waargenomen, dan wel sporen gevonden die wijzen op de aanwezigheid van jaarrond beschermde vogelsoorten op de projectlocatie.

Met betrekking tot de jaarrond beschermde vogelsoorten huismus en gierzwaluw kan de aanwezigheid van genoemde soorten op basis van het nader onderzoek worden uitgesloten. Een vergunningsaanvraag voor een mogelijke flora- en fauna-activiteit in de Omgevingswet ten aanzien van vogelsoorten met een jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaats is niet noodzakelijk.

➤ *Mitigerende maatregelen*

Met inachtneming van het broedseizoen zijn aanvullende mitigerende maatregelen ten aanzien van (gebouw bewonende) vogelsoorten zoals huismus en gierzwaluw niet noodzakelijk. Met de herinrichting van het plangebied kan overwogen worden om de bebouwing in het plangebied geschikt te maken voor een soort als huismus of andere soorten zoals spreeuw, huiszwaluw of gierzwaluw. Veel soorten verliezen namelijk steeds meer leefruimte. Dit kan gerealiseerd worden door het plaatsen van (inbouw) nestkasten aan het gebouw/in de gevel (zie figuur 8) of het weglaten, dan wel verplaatsen van aan te brengen vogelschroot naar de derde rij dakpannen.

Raadzaam is om eventueel te plaatsen nieuwe nestgelegenheden in overleg met een ecooloog uit te voeren, zodat de functionaliteit van de (extra) voorzieningen kan worden gegarandeerd / geoptimaliseerd.

² In het kader van de Wet Natuurbescherming wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. Doorgaans gaat het hierbij om de periode van 15 maart t/m 15 juli.

Figuur 8. In- en aanbouwmogelijkheden voor nestgelegenheid huismus, huiszwaluw en andere vogelsoorten.

4.2 Onderzoek vleermuizen

Met betrekking tot vleermuizen zijn er op en rond het projectgebied voornamelijk waarnemingen gedaan van passerende en foeragerende gewone dwergvleermuizen, ruige dwergvleermuizen en laatvliegers. Tevens is in de directe omgeving een (mogelijke) waarneming van een grootovleermuis gedaan en is eenmaal een rosse vleermuis waargenomen. In de bebouwing van het projectgebied zijn verder geen verblijfplaatsen van vleermuizen vastgesteld. Wel zijn in de omgeving van het projectgebied twee paarverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis aangetroffen.

Met betrekking tot vleermuizen is geconstateerd dat vaste rust- en verblijfplaatsen ontbreken binnen het projectgebied. Binnen en langs het projectgebied zijn geen belangrijke vliegroutes of foerageergebied geconstateerd, waarmee aanvullende maatregelen ten aanzien van vleermuizen niet noodzakelijk zijn. De aangetroffen paarverblijfplaatsen bevinden zich verder buiten de invloedsferen van het project. Ten behoeve van de voorgenomen herbestemming, verbouwing en (gedeeltelijke) sloop is een vergunningsaanvraag voor een mogelijke flora- en fauna-activiteit in de Omgevingswet, ten aanzien van vleermuizen, niet noodzakelijk.

➤ Mitigerende maatregelen

Tijdens de herinrichting kan verder overwogen worden om de gebouwen in het plangebied geschikt(er) te maken voor o.a. vleermuizen. Veel soorten verliezen

Figuur 9. Inbouwmogelijkheden voor verblijfplaatsen van vleermuizen.

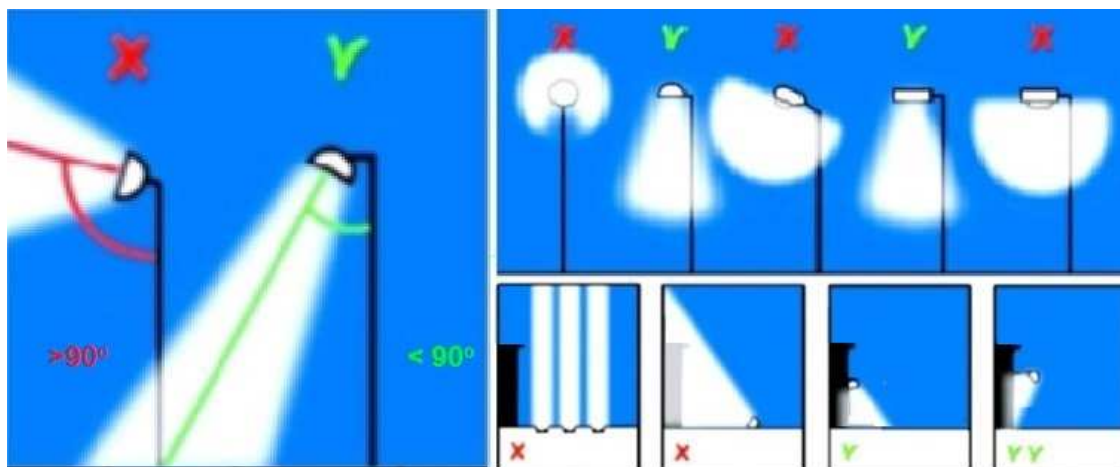
namelijk steeds meer leefruimte. Dit kan gerealiseerd worden door het plaatsen van (inbouw) vleermuiskasten aan het gebouw/in de gevel en, indien er een bakstenen gevel komt, het bewust openlaten van openingen in bijvoorbeeld spouwmuren, zie figuur 9. Raadzaam is om eventueel nieuw aan te brengen verblijfplaatsen in overleg met een ecooloog uit te voeren, zodat de functionaliteit ervan kan worden geoptimaliseerd en dat reeds bestaande verblijfplaatsen niet worden verstoord of ongedaan worden gemaakt.

Aangezien de herinrichtingsplannen nog onduidelijk zijn, wordt tevens aanbevolen betreffende bebouwing op voorhand natuurvrij te maken, zodat met zekerheid kan worden uitgesloten dat er zich geen beschermde soorten bevinden binnen het gebouw zodra er begonnen wordt met de herinrichting. Daarbij is een flora- en faunaonderzoek drie jaar geldig. Als binnen deze termijn de vergunning nog niet is verleend of niet is begonnen met de werkzaamheden, dient opnieuw een onderzoek te worden uitgevoerd. Indien de gebouwen op voorhand natuurvrij zijn gemaakt, is de kans op vestiging van beschermde soorten in het plangebied nihil en kunnen deze ter actualisatie van het onderzoek worden nagelopen of alles nog functioneel is. Het natuurvrij of ongeschikt maken van de bebouwing voor onder andere verblijfplaatsen van vleermuizen, houdt in dat dakranden, open stootvoegen en andere openingen in gevel en dak ontoegankelijk worden gemaakt door het gebruik van weringsborstels, vulschuim, dakgootbeschermers en/of exclusionflaps, zie figuur 10.

Figuur 10. Het natuurvrij maken van openingen en dakranden met behulp van weringsborstel, vulschuim, exclusionflaps en dakgootbeschermers.

Als laatste is het ten aanzien van vleermuizen raadzaam om met de verdere inrichting van het plangebied spaarzaam gebruik te maken van buiten-, of gevelverlichting. Denk hierbij aan het gebruik van stralingsbeperkende armaturen, zoals weergegeven in figuur 11. Met het gebruik van stralingsbeperkende armaturen ondervinden vleermuizen en andere nachtdieren minder of geen hinder van kunstmatige verlichting en wordt functioneel leefgebied (boomkronen en waterelementen) niet (onbedoeld) verstoord door de herinrichting.

Figuur 11. Gunstige (groen vinkje) en ongunstige toepassingen van verlichting voor vleermuizen en andere nachtdieren.

4.3 Overige beschermde soorten

Het nader onderzoek heeft zich hoofdzakelijk gericht op de aanwezigheid van (verblijfplaatsen van) bovengenoemde soorten. Tevens is het gebouw onderzocht op eventuele sporen van en mogelijkheden voor steenmarter. Op basis van de quickscan quickscan Flora & Fauna (*P. Otte, 14 maart 2024*) is beoordeeld dat een nader onderzoek naar steenmarter noodzakelijk is. Met de uitgevoerde gebouwinspectie, waarbij onder meer de zolderingen zijn onderzocht, zijn geen sporen gevonden die wijzen op de aanwezigheid van steenmarter. Wel zijn enkele mogelijkheden aangetroffen waar een soort als steenmarter toegang kan krijgen tot zolderingen en kruipruimtes in betreffende bebouwing. Op of nabij deze locaties zijn gedurende 8 weken wildcamera's geplaatst om te bepalen of steenmarter gebruik maakt van de bebouwing. Met uitzondering van bruine rat, bosmuis en huiskat zijn geen (beschermde) zoogdieren op de wildcamera's geconstateerd en kan het voorkomen van steenmarter worden uitgesloten van de projectlocatie. Ook op basis van de meest recente verspreidingsgegevens, is het voorkomen van steenmarter niet bekend van Wieringerwerf en omgeving. Een vergunningsaanvraag voor een mogelijke flora- en fauna-activiteit in de Omgevingswet voor het verstoren van een rust- en verblijfplaats van steenmarter is dan ook niet noodzakelijk.

Met uitzondering van de algemeen voorkomende soort egel en bosmuis zijn andere (zwaar) beschermde soorten dan in hierboven beschreven paragrafen niet waargenomen op of in de omgeving van de projectlocatie.

➤ Mitigerende maatregelen

Met betrekking tot de bedoelde algemeen voorkomende soorten zoals egel geldt binnen de provincie Noord-Holland een algehele vrijstelling bij een ruimtelijke ingreep en bestendig beheer. Voor alle beschermde inheemse (ook de algemeen voorkomende) soorten geldt vanuit de "specifieke zorgplicht" dat nadelige gevolgen zoveel mogelijk moeten worden voorkomen, worden beperkt of ongedaan worden gemaakt. Dit houdt in dat dieren en hun functionele leefomgeving niet opzettelijk worden verstoord, gedood of gevangen. In verband met de aanwezigheid van egel(s), dient bij het verwijderen van dicht struikgewas en/of dikke strooisellagen langs gevels (voor het plaatsen van steigers etc.) vooraf te worden nagegaan of verblijfplaatsen zoals (winter)nesten aanwezig zijn. Bij constatering van een (slaap)nest van egel,

dienen deze locaties of terreindelen te worden ontzien en een ecooloog of deskundig te worden geraadpleegd.

Andere zwaar beschermde soorten kunnen op basis van de aanwezige terreintypen en verspreidingsgegevens worden uitgesloten van de projectlocatie. Echter kunnen veranderingen in de situatie binnen het plangebied of in de planvorming altijd leiden tot andere inzichten en daarmee tot wijziging van deze conclusies. Mogelijk kunnen gedurende het planproces of de werkzaamheden zich nieuwe soorten gaan vestigen. Bij constatering van een beschermde soort tijdens de voorgenomen werkzaamheden, kan het noodzakelijk zijn om een ecooloog te raadplegen, extra maatregelen te nemen en/of ontheffing aan te vragen voor deze soort(en).

Literatuurlijst

- Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging en Gegevensautoriteit Natuur, *Het protocol voor vleermuisinventarisaties*, 1 januari 2021.
- BIJ12, april 2024, *Kennisdocument gewone dwergvleermuis Pipistrellus pipistrellus*, versie 2.0, Utrecht
- BIJ12, juli 2017, *Kennisdocument watervleermuis Myotis daubentonii*, versie 1.0, Utrecht
- Volkers M., 24 augustus 2023, *Quickscan Wet Natuurbescherming herinrichting Terpstraat 45 te Wieringerwerf*, Bureau Aandacht Natuur, Hippolytushoef.
- Kapteyn K., 1995, *Vleermuizen in het landschap over hun ecologie, gedrag en verspreiding*, Schuyt & Co Uitgevers en Importeurs bv, Haarlem / Provincie Noord-Holland, Haarlem.
- Broekhuizen, S., Hoekstra K., Thissen J.B.M., Canters K.J., Buys J.C. (redactie), 2016, *Atlas van de Nederlandse zoogdieren Natuur van Nederland 12*, Naturalis Biodiversity Center & EIS Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden, Leiden
- Hoogeboom D., Ruitenbeek W, Visbeen F., Wondergem J., 2014, *Atlas van de Noord-Hollandse zoogdieren 1989-2014*, Landschap Noord-Holland, Noordhollandse Zoogdier Studiegroep (NOZOS), Springeruit Drukwerk
- Creemers R.C.M. & van Delft J.J.C.W., 2009, *De amfibieën en reptielen van Nederland – Nederlandse fauna 9*, Nationaal Historisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey Nederland, Leiden
- Bos F., Bosveld M., Groenendijk D., van Swaay C., Wynhoff I., De Vlinderstichting, 2006, *De Dagvlinders van Nederland (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea)*, *Nederlandse fauna 7*, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij, European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden
- Nederlandse vereniging voor Libellenstudie, 2002, *De Nederlandse libellen (Odonata)*, *Nederlandse fauna 4*, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij, European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden
- BIJ12, februari 2021, *Kennisdocument huismus – Passer domesticus*, versie 2.1., Utrecht
- Van Dam M.H.P., De Staatssecretaris van Economische Zaken, 28 oktober 2016, *Regeling van de Staatssecretaris van Economische Zaken van 16 oktober 2016, nr. WJZ / 16153443, houdende regels ter uitvoering van de Wet natuurbescherming en het Besluit natuurbescherming (Regeling natuurbescherming)*, Staatscourant Nr.55791
- Van Dam M.H.P., De Staatssecretaris van Economische Zaken, 19 januari 2016, *Wet van 16 december 2015, houdende regels ter bescherming van de natuur (Wet natuurbescherming)*, Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden
- Ministerie van Economische zaken, 3 december 2016, *Soortbescherming bij ruimtelijke ingrepen*, StainessMedia.com
- Provinciale Staten van Noord-Holland, *Besluit van Provinciale Staten van Noord-Holland van tot vaststelling van de Verordening vrijstellingen soorten Noord-Holland*, Haarlem
- Dienst Regelingen (2009). *Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijk ingrepen*.

Bureau Aandacht Natuur

- www.zoogdiervereniging.nl
- www.vleermuis.net
- www.sovon.nl
- www.telmee.nl
- www.noord-holland.nl
- www.rijksoverheid.nl
- <https://geoapps.noord-holland.nl/>

Bijlage 1. Natuurbescherming onder de Omgevingswet

Inleiding

Per 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden en omvat alle regels met betrekking tot alle activiteiten in de fysieke leefomgeving. De (voormalige) Wet Natuurbescherming (2017- 2024) is hierbij een onderdeel geworden van de Omgevingswet.

De Omgevingswet is opgezet om alle regels voor de fysieke leefomgeving te bundelen en op een gestructureerde manier te regelen. De wet bundelt 26 wetten die gaan over regels met betrekking tot onder andere bouwwerken, infrastructuur, water(systemen), bodem, lucht, cultureel erfgoed, werelderfgoed, landschap en natuur. Het doel van de wet is een vereenvoudiging van de regels voor de fysieke leefomgeving en een duurzame ontwikkeling, met bescherming en verbetering van het leefmilieu. In de Omgevingswet staan de basisregels, waaronder doelen van de wet, een algemene zorgplicht, een algemene bevoegdheidsverdeling, een algemene vergunningsplicht voor activiteiten in de fysieke leefomgeving, instructieregels, taken en verantwoordelijkheden van bevoegde gezagen en regels van zogeheten kerninstrumenten.

De Omgevingswet (23 maart 2016) is gepubliceerd op 26 april 2016 in het Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden Nr. 156, jaargang 2016 en voor het “aanvullingsspoor natuur” aangevuld op 8 juli 2020 (Aanvullingswet natuur Omgevingswet, publicatie 4 september 2020, Staatsblad 2020 / Nr. 310), 16 december 2020 (Aanvullingsbesluit natuur Omgevingswet, publicatie 21 januari 2021, Staatsblad 2021 / Nr. 22) en 9 juni 2021 (Aanvullingsregeling natuur Omgevingswet, publicatie 16 juni 2021, Staatscourant 2021 / Nr. 31421). In de wet is het behoud van de biologische diversiteit, een duurzaam gebruik van de bestanddelen daarvan en de instandhouding van de natuurlijke habitats (*richtlijn 92/43/EEG, 21 mei 1992*) en de wilde flora en fauna (*PbEG 1992, L206*), het behoud van de vogelstand (*richtlijn 2009/147/EG, 30 november 2009; PbEU 2010, L20*) en diverse verdragen inzake de biologische diversiteit en de bescherming van bedreigde dier- en plantensoorten en hun natuurlijke leefomgeving geregeld. Het aanvullingsspoor natuur zorgt voor de integratie van de regelgeving over natuur en flora & fauna in de Omgevingswet; en gaan over:

- het beschermen en ontwikkelen van natuur, en het behoud en herstel van de biologische diversiteit
- het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de natuur voor maatschappelijke functies
- het verzekeren van een samenhangend beleid voor het behoud en beheer van waardevolle landschappen

Dit om hun bijdrage aan de biologische diversiteit, hun cultuurhistorische betekenis en voor maatschappelijke functies.

Gebiedsbescherming

De gebiedsbescherming in de Omgevingswet bestaat uit een beschermingsregime voor Natura 2000 gebieden, regels voor de aanwijzing en bescherming van het Natuurnetwerk Nederland en bijzondere natuurgebieden en landschappen.

Natura 2000-activiteiten

Gebieden die zijn aangewezen als Speciale Beschermingszones conform de Europese Habitatrichtlijn en/of Vogelrichtlijn betreffende de zogeheten Natura 2000-gebieden. In Nederland zijn 164 Natura 2000-gebieden vastgesteld. Per Natura 2000-gebied zijn de instandhoudingsdoelstellingen ten aanzien van habitattypen, habitatrichtlijnsoorten en/of vogelrichtlijnsoorten vastgesteld en opgenomen in het aanwijzingsbesluit. De oppervlakte en de kwaliteit van de habitattypen, dan wel de omvang en kwaliteit van de populatie van soorten en de maatregelen om de doelstellingen te realiseren, moeten worden uitgewerkt in een beheerplan, dat iedere 6 jaar geactualiseerd wordt.

Een activiteit of project dat niet direct verband houdt met, of nodig is voor het beheer van een Natura 2000 gebied, maar afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kunnen hebben voor een Natura 2000 gebied, betreffen een Natura 2000-activiteit (art. 1.1). Een Natura 2000-activiteit is vergunningsplichtig (art. 5.1, lid 1), tenzij er sprake is van een “vergunningsvrij geval” Iedereen die vermoedt of kan weten dat zijn handelen of nalaten, gelet op de instandhoudingdoelen, (significant) nadelige gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, is verplicht deze handelingen

achterwege te laten of te beperken dan wel te verzachten (middels mitigerende maatregelen). Dit is vastgelegd in het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) middels de specifieke zorgplicht.

➤ *Specifieke Zorgplicht*

Er moet “op voorhand” worden nagegaan of nadelige gevolgen, op grond van objectieve gegevens, verslechterende of significant verstorende gevolgen voor de instandhoudingsdoelstellingen kunnen worden uitgesloten. Als nadelige gevolgen niet te voorkomen zijn, dan verplicht de specifieke zorgplicht om met betrekking tot deze gevolgen passende preventieve maatregelen te nemen (art. 11.6, 2^e lid, d), of, als dit niet gaat, om passende herstelmaatregelen te treffen (art. 11.6, 2^e lid, f). Daarnaast verplicht de zorgplicht ook dat de activiteiten van deze maatregelen worden gemonitord.

Activiteiten die nodig zijn voor het beheer van Natura 2000-gebieden (om de doelstellingen te kunnen halen) of geen significante gevolgen hebben, vallen niet onder de regels voor een Natura 2000-activiteit. Echter blijft de specifieke zorgplicht te allen tijde van toepassing; voor Natura 2000-activiteiten, maar ook voor activiteiten die conform een Natura 2000-beheerplan worden uitgevoerd of activiteiten die geen kans hebben op een significant gevolg.

➤ *Cumulatie*

Door een combinatie van activiteiten kunnen namelijk ook negatieve effecten optreden, de zogeheten *cumulatieve effecten*. Hierbij wordt als richtlijn gehanteerd dat alleen plannen en projecten, waarover een definitief besluit is genomen, bij deze beoordeling worden betrokken.

➤ *Stikstofdepositie*

Met betrekking tot de bepaling van mogelijke nadelige gevolgen als gevolg van de depositie van stikstof, is er met betrekking tot de toetsing van Natura 2000-activiteiten in de wet een verplichting opgenomen tot het gebruik van Aerius Calculator (artikel 4.15). Onder de Omgevingswet wordt het “Programma stikstofreductie en natuurverbetering” voortgezet en is de mogelijkheid opgenomen voor vergunningverlening voor Natura 2000-activiteiten met een stikstofdepositie op basis van stikstofdepositieluimte volgens een register (huidig stikstofregistratiesysteem (SSRS)).

Programma stikstofreductie en natuurverbetering

Voor de bouwsector is het van belang dat door inwerkingtreding van de Omgevingswet ook het tweede deel van de Programma stikstofreductie en natuurverbetering het bijbehorende Besluit in werking treedt, dat onder meer toeziet op een emissiereductieplicht. Deze plicht is uitgewerkt in artikel 7.19a van het “Besluit bouwwerken leefomgeving” en houdt in dat bij het verrichten van bouw- en sloopwerkzaamheden, adequate maatregelen worden getroffen om de emissie van stikstofverbindingen naar de lucht te beperken.

Volgens de toelichting van het hiervoor aangegeven besluit moeten initiatiefnemers informatie aanleveren over de maatregelen die bij een concreet project getroffen worden bij het indienen van een sloopmelding aan het bevoegd gezag. Indien er voor de bouwactiviteit een omgevingsvergunning moet worden aangevraagd, moet deze informatie bij de aanvraag gevoegd worden. Voor de invulling van de emissiereductieplicht en het treffen van adequate maatregelen is er een programma Schoon en Emissieloos Bouwen (SEB) opgesteld.

Natuurnetwerk Nederland

De aanwijzing van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is geregeld in de Omgevingsverordening, conform art. 2.44, lid 4 van de Omgevingswet en art. 7.6, 1^e lid Besluit kwaliteit leefomgeving. De instructieregels voor de aanwijzing, begrenzing en de reikwijdte van het NNN zijn opgenomen in artikel 7.5 en artikel 7.6 van het Besluit kwaliteit leefomgeving. In de Omgevingsverordening zijn (instructie)regels gesteld voor Omgevingsplannen van gemeenten en projectbesluiten. Deze regels zijn gesteld in het belang van de bescherming, instandhouding, verbetering en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN.

➤ *Wezenlijke kenmerken en waarden*

De wezenlijke kenmerken en waarden van de NNN worden vastgesteld in de Omgevingsverordening door de provincie conform artikel 7.7 Besluit kwaliteit leefomgeving. In de Omgevingsverordening is daartoe een natuurbeheerplan vastgesteld waar in de regel de bestaande natuurwaarden en het

ambitieniveau zijn aangegeven middels natuurbeheertypen. De definitie van de wezenlijke kenmerken en waarden worden per provincie bepaald.

Het beschermingsregime voor het NNN is uitgewerkt in art. 7.8, 2e lid van het Besluit kwaliteit leefomgeving, dat een instructieregel betreft voor uitwerking van het beschermingsregime in de Omgevingsverordeningen van provincies. Hierin is opgenomen dat de kwaliteit en oppervlakte van het natuurnetwerk Nederland niet achteruitgaan en dat de samenhang tussen de gebieden van het natuurnetwerk wordt behouden. Binnen het natuurnetwerk zijn activiteiten mogelijk die nadelige gevolgen kunnen hebben voor de wezenlijke kenmerken of waarden van het natuurnetwerk, mits deze gevolgen tijdig worden gecompenseerd, zodanig dat de kwaliteit, oppervlakte en samenhang van het natuurnetwerk behouden blijven. Een deel van de nieuwe Omgevingsverordeningen van provincies zijn (vooralsnog) beleidsneutraal en dienen te worden getoetst aan de hand van de ADC-criteria, en kan per provincie verschillen.

Bijzondere natuurgebieden en landschappen

Het Rijk kan op basis van art. 2.44, lid 2 Omgevingswet zogeheten bijzondere nationale natuurgebieden aanwijzen. De bijzondere nationale natuurgebieden kunnen worden aangewezen vooruitlopend op de aanwijzing of begrenzing als Natura 2000-gebied, bijvoorbeeld als het gaat om compensatie voor handelingen die leiden tot een significant gevolg of als het gaat om gebieden die nodig zijn om de doelstellingen van de Vogelrichtlijn of Habitatrichtlijn te bereiken. Daarnaast kan het Rijk ook bijzondere nationale natuurgebieden aanwijzen als de bescherming van het gebied nodig is voor de instandhouding of herstel van biotopen en leefgebieden van in Nederland van nature in het wild voorkomende soorten genoemd in bijlage I van de Vogelrichtlijn of Bijlage I, II, IV of V van de Habitatrichtlijn. In die gevallen bevat het aanwijzingsbesluit instandhoudingsdoelstellingen. Voor de bescherming van bijzondere nationale natuurgebieden geldt, naast een mogelijke toegangsbeperking, de specifieke zorgplicht zoals genoemd in art. 11.6 Besluit activiteiten leefomgeving.

De provincies kunnen zogeheten bijzondere provinciale natuurgebieden of bijzondere provinciale landschappen aanwijzen (art. 2.44, lid 5 van de Omgevingswet). De aanwijzing van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is geregeld in de Omgevingsverordening van de desbetreffende provincie. De juridische bescherming hiervan kan per provincie verschillen van een predicaat tot het hanteren een soort ADC-criteria.

Soortbescherming (flora en fauna-activiteit)

De soortbescherming in de Omgevingswet bestaat uit een beschermingsregime voor alle van nature in het wild levende dieren en planten. Een activiteit die een mogelijk gevolg heeft voor één van nature in het wild levend dier of plant, ongeacht of deze soort beschermd is volgens de Omgevingswet, betreft een zogeheten flora en fauna-activiteit.

Als er sprake is van een flora- en fauna-activiteit, dient er rekening te worden gehouden met de regels in art. 11.27 (specifieke zorgplicht), art. 11.28 (voorkomen onnodig lijden dieren) en de paragrafen 11.2.2 t/m 11.2.5 (vergunningplicht bij schadelijke handelingen, regels vergunningsvrije gevallen) uit het Besluit activiteiten leefomgeving. De paragrafen 11.2.2 t/m 11.2.5 hebben alleen betrekking op de bij wet beschermde soorten. De artikelen 11.27 en 11.28 hebben ook betrekking op niet-beschermde soorten.

De soortenbeschermingsregimes

De soortbescherming binnen de Omgevingswet (paragraaf 11.2.2 t/m 11.2.4 van het Besluit activiteiten leefomgeving) kent drie beschermingsregimes, namelijk voor soorten van de Vogelrichtlijn, de Habitatrichtlijn (inclusief het verdrag van de Bern en Bonn) en een apart beschermingsregime voor 'andere soorten' die vanuit nationaal oogpunt beschermd zijn. Elk van deze regimes kent zijn eigen verbodsbepalingen en welk schadelijk handelen leidt tot een vergunningsplicht.

Binnen de soortbescherming zijn ruim 700 vogelsoorten en 230 overige Europese en nationale soorten beschermd. Het gaat hierbij om de volgende planten- en diersoorten beschermd:

- 80 inheemse plantensoorten die van nature in Nederland in het wild voorkomen

Bureau Aandacht Natuur

- alle van nature in Nederland in het wild levende vogels
- alle vleermuizen (22) die van nature in Nederland in het wild voorkomen
- 39 terrestrische zoogdieren en 7 marine zoogdieren
- alle amfibieën (16) en reptielen (7) die van nature in Nederland in het wild voorkomen
- een beperkt aantal soorten vissen (8), en schaal- en schelpdieren (3)
- bepaalde soorten insecten zoals vlinders (27), libellen (16) en kevers(6)

Om de instandhouding van de wettelijk beschermde soorten te waarborgen, moeten negatieve effecten op die instandhouding voorkomen worden. Welke negatieve effecten dat precies zijn, kan niet in een lijst opgesomd worden. Dat is afhankelijk van soort, locatie en aard van de ingreep. Om die bescherming toch enigszins concreet te maken, zijn per beschermingsregime de schadelijke handelingen opgenomen.

➤ *Schadelijke handelingen Vogelrichtlijn (art. 11.37 Besluit activiteiten leefomgeving)*

Alle van nature in Nederland in het wild levende vogelsoorten zijn beschermd volgens het beschermingsregime van de Vogelrichtlijn. Het gaat om ca. 700 soorten die van nature op het grondgebied van de Europese Unie voorkomen. In de praktijk betreft het alle soorten die in Nederland als broedvogel, standvogel, wintergast of doortrekker aanwezig kunnen zijn, in totaal ca. 290 soorten. Op alle vogels zijn schadelijke handelingen zoals bedoeld in artikel 11.37 van Besluit activiteiten leefomgeving niet toegestaan en betreffen:

- het opzettelijk te doden of te vangen van van natura in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn
- het opzettelijk vernielen of beschadigen van nesten, rustplaatsen en eieren van vogels, of het opzettelijk wegnemen van nesten van die vogels
- het rapen en onder zich hebben van eieren van vogels
- het opzettelijk storen van vogels
- het verbod op het opzettelijk storen van vogels, geldt niet als het storen niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de vogelsoort.
- Het verbod geldt niet als de activiteit uitvoering geeft aan een instandhoudingsmaatregel of passende maatregel.

Voor de verstoring van broedende vogels en vogelnesten wordt geen vergunning of vrijstelling verleend voor ruimtelijke inrichting of ontwikkeling en niet voor dwingende redenen van openbaar belang. Voor vogels geldt dat u alleen ontheffing kunt krijgen op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Dat zijn:

- in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
- in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
- ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
- ter bescherming van flora of fauna;
- voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt,
- om het vangen, het onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan;

Van een (beperkt) aantal vogels is de nestplaats jaarrond beschermd. De jaarrond beschermde nestlocaties zijn alleen jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Voor de overige vogelsoorten geldt dat (opzettelijke) verstoring van broedende dieren een schadelijk handeling betreft. Buiten het broedseizoen mogen de nestplaatsen, zonder ontheffing, worden verstoord, mits dit niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende soort. Daarbij geldt geen standaardperiode voor het broedseizoen. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum.

➤ *Schadelijke handelingen Habitatrichtlijnsoorten*

Deze soorten worden beschermd op grond van de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn. De Europees beschermde soorten, niet vogels zijnde, bestaan uit soorten van de Habitatrichtlijn bijlage IV onderdeel a, inclusief het Verdrag van Bern bijlage II en het Verdrag van Bonn

bijlage I, voor zover hun natuurlijke verspreidingsgebied zich in Nederland bevindt. Op deze soorten zijn schadelijke handelingen zoals bedoelt in artikel 11.46 van Besluit activiteiten leefomgeving niet toegestaan en betreffen:

- het in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk¹ doden of opzettelijk vangen van in het wild levende dieren
- het opzettelijk verstoren van dieren
- het opzettelijk vernielen of rapen van eieren van dieren
- het beschadigen of vernielen van de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren
- het opzettelijk plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied
- het verbod geldt niet als de activiteit uitvoering geeft aan een instandhoudingsmaatregel of passende maatregel.

Voor soorten beschermd onder de Habitatrichtlijn (bijlage IV), het Verdrag van Bern (Bijlage I en II) of het Verdrag van Bonn (Bijlage I) kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
- ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
- in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
- voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten, of
- om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben;

➤ Beschermingsregime “andere soorten”

Dit betreffen “andere” soorten welke bescherming vanuit nationaal oogpunt behoeven. De andere, ‘nationale’ soorten staan vermeld in bijlage IX, onder A (fauna) en B (flora), van artikel 11.54 van het Besluit activiteiten leefomgeving. Het betreft een limitatieve lijst van soorten uit de soortgroepen zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten. Het beschermingsregime voor deze ‘nationale’ beschermde soorten is geïnspireerd op de Habitatrichtlijn, maar zijn in sommige opzichten minder streng. Schadelijke handelingen t.a.v. deze soorten betreffen:

- het opzettelijk doden of vangen van dieren
- het opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren
- het opzettelijk in hun natuurlijke verspreidingsgebied plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van vaatplanten.

Het verbod om dieren opzettelijk te doden of te vangen en het verbod om vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te beschadigen of vernielen, is niet van toepassing op de bosmuis, huisspitsmuis of veldmuis, voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden. Tevens geldt het niet als de activiteit uitvoering geeft aan een instandhoudingsmaatregel of passende maatregel.

Voor de ‘andere’ (nationaal) beschermde soorten kan een vergunning of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

¹ Niet-opzettelijke schadelijke handelingen zijn conform het “opzetvereiste” niet verboden. Daarbij is echter van belang dat het Europees Hof van Justitie in zijn jurisprudentie heeft bepaald dat onder opzet ook voorwaardelijke opzet moet worden begrepen: “Daarvan is sprake als iemand een handeling verricht en daarbij bewust de aanmerkelijke kans aanvaardt dat zijn gedragingen schadelijke gevolgen hebben voor een dier of plant...”.

- de belangen die gelden voor soorten van de Habitatrichtlijn zoals hierboven beschreven;
- in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
- ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen;
- ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
- ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied,
- in het algemeen belang van de betreffende soort.

➤ *Mitigatie en compensatie*

Negatieve effecten en daarmee een vergunningsaanvraag kunnen worden voorkomen door voorafgaand aan het project mitigerende (=verzachtende) maatregelen op te stellen en uit te voeren. Indien maatregelen worden getroffen waarbij negatieve effecten kunnen worden voorkomen, vindt geen overtreding van de verbodsbepalingen plaats. Voorbeelden van mitigerende maatregelen die een overtreding kunnen voorkomen zijn:

- het aanpassen van de werkvolgorde of uitvoeringsperiode
- het gebruik maken van andere werkapparatuur
- of de werkzaamheden faseren in ruimte en tijd

Maatregelen die de effecten op de plek van handeling herstellen, zijn mitigerend van aard; maatregelen die de effecten voor de populatie opheffen door herstel of verbetering op een andere plek zijn compenserend van aard. In de soortenbescherming wordt, in tegenstelling tot de gebiedenbescherming, geen scherp onderscheid gemaakt tussen mitigerende en compenserende maatregelen. Belangrijk is dat de staat van instandhouding gegarandeerd wordt. Als ondanks het treffen van mitigerende maatregelen niet kan worden voorkomen dat er schadelijke handelingen worden verricht, is een vergunning noodzakelijk

➤ *Vrijstelling*

Onder de Omgevingswet is het niet altijd een vergunning nodig bij handelingen met gevolgen voor beschermde plant- en diersoorten. In (veel) gevallen kunt u gebruik maken van een vrijstelling. Een vrijstelling is een uitzondering op een wettelijk verbod, die wordt vastgesteld voor een van te voren bepaalde categorie van gevallen. Er zijn verschillende vrijstellingen van de verboden voor beschermde soorten mogelijk, waaronder:

- In een programma aangewezen flora en fauna-activiteiten (bijv. een Natura 2000-beheerplan);
- In een omgevingsverordening aangewezen flora en fauna-activiteiten (bijv. de door de provincie vrijgestelde soorten en handelingen);
- In een ministeriële regeling aangewezen flora- en fauna-activiteiten (bijv. de door de Minister voor Natuur & Stikstof vrijgestelde soorten en handelingen. In artikel 4.31 van de Omgevingsregeling zijn de flora en fauna-activiteiten genoemd en in artikel 11.54 van het Besluit activiteiten leefomgeving aangewezen als vergunningsvrij voor handelingen in het kader van bestendig beheer en onderhoud, bestendig gebruik en ruimtelijke ontwikkelingen of inrichting van gebieden (incl. gebruik) voor de soorten in bijlage VII c van de Omgevingsregeling);
- Flora- en fauna-activiteiten die aantoonbaar worden uitgevoerd conform een per ministeriële regeling aangewezen gedragscode.

Ten aanzien van de ruimtelijke ordening en bestendig beheer is per provincie voor een aantal soorten een aparte vrijstellingslijst opgesteld. Het betreft veelal algemeen voorkomende soorten uit het beschermingsregime 'andere' beschermde soorten.

Bescherming Houtopstanden

Voor het vellen van bomen buiten de bebouwde kom in een houtopstand groter dan 10 are of een bomenrij van meer dan 20 bomen, dient dit tevoren te worden gemeld/aangevraagd en is de initiatiefnemer verplicht om hetzelfde areaal te herplanteren². De aanvraag dient als onderdeel van de omgevingsvergunning bij de betreffende gemeente te worden ingediend. Tevens is mogelijk om de aanvraag separaat bij de provincie in te dienen. De provincie bepaalt welke gegevens bij een aanvraag/melding moeten worden aangeleverd.

Beoordelingsregels vrijstelling of vergunning

Bij werkzaamheden waarbij een schadelijk effect optreedt voor beschermde soorten of gebieden, is een vergunning of vrijstelling nodig. De verantwoording van de Omgevingswet ligt, met uitzondering van projecten van nationaal belang, veelal bij Gedeputeerde Staten. Bij enkel- en meervoudige aanvragen voor een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit (art. 4.6 Omgevingsbesluit) is de provincie het bevoegd gezag.

Een vrijstelling of vergunning kan alleen worden verleend als is voldaan aan de beoordelingsregels die staan uitgewerkt in paragraaf 8.6.2 Besluit kwaliteit leefomgeving. De beoordelingsregels verschillen per soortenbeschermingsregime (uitgewerkt in art. 8.74 j t/m l), maar komen kort gezegd neer op de beoordeling:

- of er geen andere bevredigende oplossing is, Indien door een handeling of activiteit verbodsbepalingen overtreden worden, moet door de initiatiefnemer worden aangetoond dat er geen andere bevredigende oplossing(en) is, waardoor de verbodsbepalingen niet overtreden zullen worden. Bij andere oplossingen kan gedacht worden aan alternatieve locaties, een ander ontwerp of inrichting van het plan, of een andere uitvoering van de handelingen.
- de activiteit nodig is vanwege een genoemd wettelijk belang, en
- de activiteit niet leidt tot verslechtering van de staat van instandhouding van de aangevraagde soort.

Bij de beoordeling of afbreuk wordt gedaan aan de staat van instandhouding mogen mitigerende en compenserende maatregelen betrokken worden. Uiteindelijk mag het verlenen van de vergunning geen negatief effect hebben op het voorkomen van de soort. Het ecologische toetsingscriterium verschilt per beschermingsregime. Wettelijk verschilt het toetsingscriterium voor vogels van dat voor overige Europees en nationaal beschermde soorten. Europese jurisprudentie maakt echter duidelijk dat bij afwijkingen onder de Vogelrichtlijn ook gekeken moet worden naar de staat van instandhouding van de populatie vogels. De staat van instandhouding van lokale populaties is meestal niet bekend. De status van de lokale populatie kan afwijken van de landelijke staat van instandhouding of landelijke trend. Hoe minder gunstig de trend en/of staat van instandhouding, des te strenger moet de beoordeling zijn of er toestemming voor de vergunning kan worden verleend. Bij deze beoordeling moet rekening worden gehouden met cumulatieve effecten, dus ook met reeds verleende vergunningen voor dezelfde populaties van de soort.

Daarnaast dient er met betrekking tot vrijstellingen voor soorten ook voldaan te worden aan de begrenziingsregels voor aanwijzing vergunningsvrije gevallen en de vrijstellingsregels voor aangewezen gedragscodes die staan beschreven in het Besluit activiteit leefomgeving.

De Minister voor Natuur & Stikstof is het bevoegd gezag om te beslissen op enkel- en meervoudige aanvragen voor een omgevingsvergunning voor een Natura 2000-activiteit of een flora en fauna-activiteit van nationaal belang (art. 4.12 Omgevingsbesluit). In art. 4.12, lid 2 van het Omgevingsbesluit zijn de activiteiten van nationaal belang aangewezen. Het betreft onder meer wegen, hoofdspoorwegen, wateren en primaire waterkeringen die worden beheerd door het Rijk (o.a. Rijkswaterstaat en Pro-rail), militaire terreinen en militaire luchthavens, luchthavens van nationale betekenis (o.a. Schiphol), het

² De herplantplicht vervalt voor het vellen van een houtopstand in verband met realisatie van een Natura 2000-doel.

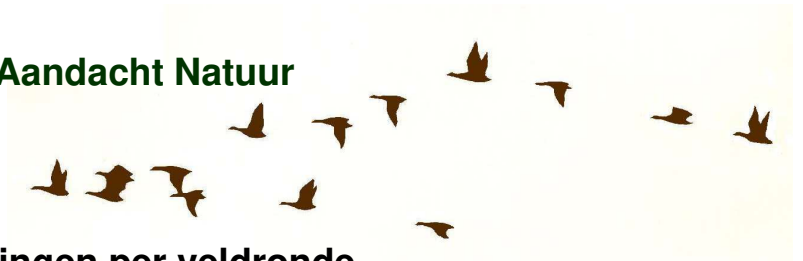

hoofdgastransportnet, hoogspanningsverbindingen met een spanning van ten minste 220 kV, kustverdediging, het delven van delfstoffen, etc.

Voor zover de activiteiten niet zijn aangewezen als activiteiten van nationaal belang, dan is Gedeputeerde Staten van de provincie het bevoegd gezag om te beslissen op enkel- en meervoudige aanvragen voor een omgevingsvergunning voor een Natura 2000-activiteit (art. 4.6 Omgevingsbesluit). Bij het indienen van een meervoudige aanvraag voor een omgevingsvergunning voor meerdere activiteiten, waaronder een Natura 2000-activiteit, ligt de bevoegdheidsverdeling anders. In de praktijk is dan veelal de gemeente het bevoegd gezag. De gemeente is dan verplicht om een verzoek tot advies en instemming te vragen aan GS of het ministerie van Natuur & Stikstof (artikel 12.4.25, resp. art. 4.12 en 4.13 van het Omgevingsbesluit). GS of de Minister voor N&S wordt dan het adviesorgaan. Deze moet binnen 4 weken besluiten op het verzoek (art. 16.18 Omgevingswet). Het adviesorgaan dat instemming heeft verleend, heeft een mede-handhavingsbevoegdheid voor het deel waar zij mee is ingestemd (art. 13.3 Omgevingsbesluit). Het adviesorgaan dat de instemming heeft verleend, kan daarnaast het bevoegd gezag verplichten de omgevingsvergunning te wijzigen of in te trekken (art. 5.41 Omgevingswet).

De term 'Natura 2000-activiteit' geldt alléén voor projecten! Voor plannen is er een ander afwegingskader dat, hoewel vergelijkbaar met een Natura 2000-activiteit, elders in het stelsel Omgevingswet is verankerd dan met betrekking tot projecten. Een plan mag worden vastgesteld als uit een Passende Beoordeling, bedoeld in artikel 16.53c, eerste lid van de Omgevingswet, de zekerheid is verkregen dat het plan de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied niet zal aantasten (art. 10.24 Besluit kwaliteit leefomgeving). Is er ondanks mitigatie nog steeds sprake van een significant gevolg, dan kan het plan alleen worden vastgesteld als de zogenaamde ADC-toets met succes is doorlopen (art. 10.24, lid 2 en 3 Besluit kwaliteit leefomgeving).

Art. 16.64 van de Omgevingswet bepaald dat de algemene beslistermijn voor een omgevingsvergunningaanvraag 8 weken bedraagt (enkelvoudige aanvraag), of 12 weken (meervoudige aanvraag). De eenmalige verlengingstermijn is (ten hoogste) 6 weken. Echter, met betrekking tot de vergunningsaanvraag voor Natura 2000-activiteiten is de uniforme openbare voorbereidingsprocedure (UOV-procedure) van de Algemene wet bestuursrecht (afdeling 3.4) van toepassing (art. 10.24, lid 1, onder j van het Omgevingsbesluit). Dan geldt een beslistermijn van 26 weken.

Bijlage 2. Vleermuiswaarnemingen per veldronde

Vleermuisronde 3 juni 2024
20:50 uur – 00:10 uur

14°C, licht bewolkt, wind: 1bf

Legenda

grens plangebied

Vleermuissoorten

● gewone dwergvleermuis

Functie / gedrag

foeragerend
 passerend / overvliegend
 zomerverblijfplaats
 kraamverblijfplaats
 werfrop (kort)
 paarverblijfplaats
 vliegroute

Vleermuisronde 24 juni 2024
21:00 uur – 00:24 uur
18°C, helder, wind: 3bf

Legenda

 grens plangebied

Vleermuissoorten

 gewone dwergvleermuis

 laatvlieger

Functie / gedrag

 foeragerend

 passerend / overvliegend

 zomerverblijfplaats

 kraamverblijfplaats

 werfroep (kort)

 paarverblijfplaats

 vliegroute

Vleermuisronde 9 juli 2024
02:30 uur - 05:32 uur

17°C, licht bewolkt, wind: 2bf

Legenda

grens plangebied

Vleermuissoorten

- gewone dwergvleermuis
- laatvlieger
- ruige dwergvleermuis
- grootoorvleermuis

Functie / gedrag

- foeragerend
- passerend / overvliegend
- zomerverblijfplaats
- kraamverblijfplaats
- welfroep (kort)
- paarverblijfplaats
- vliegroute

Vleermuisronde 19 aug. 2024

21:00 uur – 24:00 uur

15°C, bewolkt, wind: 2bf

Legenda

 grens plangebied

Vleermuissoorten

- gewone dwergvleermuis
- laatvlieger
- ruige dwergvleermuis

Functie / gedrag

- foeragerend
- passerend / overvliegend
- zomerverblijfplaats
- kraamverblijfplaats
- werfrop (kort)
- paarverblijfplaats
- vliegroute

wind: 2bf

 grens plangebied

- ruige dwergvleermuis

vliegroute

Vleermuisronde 5 sept. 2024
00:00 uur – 02:00 uur
16°C, helder, wind: 0-1bf

Legenda

 grens plangebied

Vleermuissoorten

● gewone dwergvleermuis
● rosse vleermuis

Functie / gedrag

passerend / overvliegend
zomerverblijfplaats
kraamverblijfplaats
werfgroep (kort)
paarverblijfplaats
vliegroute

Vleermuisronde 13 sept. 2024

19:49 uur – 22:50 uur

11°C, half bewolkt, wind: 1-2bf

Legenda

 grens plangebied

Vleermuissoorten

 gewone dwergvleermuis

 ruige dwergvleermuis

Functie / gedrag

 foeragerend

 passerend / overvliegend

 zomerverblijfplaats

 kraamverblijfplaats

 werfrop (kort)

 paarverblijfplaats

 vliegroute

